

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคลกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยเครือข่ายภาคกลาง 2 สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง 2 สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ปีการศึกษา 2552 จำนวน 7 แห่ง มีนักศึกษาจำนวนทั้งหมด 2,740 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คำนวณจากสูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan โดยเปิดตารางสำเร็จรูปได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2545)

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากรแต่ละชั้น (Multi Stage Random Sampling)

โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มวิทยาลัยพยาบาล โดยทำฉลากรายชื่อวิทยาลัยพยาบาล 7 แห่ง แล้วสุ่มจับฉลากรายชื่อวิทยาลัยพยาบาลมา 3 แห่งซึ่งมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

2. คำนวณขนาดตัวอย่างของนักศึกษาพยาบาล โดยคำนวณตามสัดส่วนประชากรของแต่ละกลุ่ม ในวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง และแต่ละชั้นปี ดังตารางที่ 2

สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างตามสัดส่วน

$$\text{ขนาดตัวอย่าง} = \frac{n \times n_1}{N}$$

n_1 = ขนาดตัวอย่างของแต่ละชั้น

n = ขนาดตัวอย่างของงานวิจัย

N = ขนาดประชากร

ตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างคำนวณตามสัดส่วนประชากร

วิทยาลัย/ชั้นปีที่	N	n
แห่งที่ 1	379	108
ชั้นปีที่ 1	77	22
ชั้นปีที่ 2	100	28
ชั้นปีที่ 3	115	33
ชั้นปีที่ 4	87	25
แห่งที่ 2	453	129
ชั้นปีที่ 1	80	23
ชั้นปีที่ 2	79	23
ชั้นปีที่ 3	192	54
ชั้นปีที่ 4	103	29
แห่งที่ 3	353	101
ชั้นปีที่ 1	87	25
ชั้นปีที่ 2	68	20
ชั้นปีที่ 3	118	34
ชั้นปีที่ 4	80	22
รวม	1,185	338

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ เพศ ศาสนา นักศึกษาชั้นปี ลำดับการเกิดของนักศึกษา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสิ่งก่อความเครียด ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคล ได้แก่ จำนวนพี่น้อง แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล ได้แก่ ข้อมูลการตัดสินใจเลือกเรียน แบบประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แบบประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยนำแบบวัดลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning Readiness Scale) ของ Lucy Medsen Guglielmino ที่พัฒนาขึ้นมาใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1977 หรือ พ.ศ.2520 ฉบับที่มี 58 ข้อคำถาม ถูกนำมาแปลและเรียบเรียงโดย สุกมาส ทองใส ในปี พ.ศ.2535 ทดสอบแล้วได้ค่าความเที่ยง .81 ต่อมาในการวิจัยของนฤมล เกื่อนมา (2539) แบบสอบถามถูกปรับลดข้อคำถามลงเหลือ 48 ข้อ และเพิ่มข้อคำถามใหม่อีก 6 ข้อ เพื่อความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามที่มีข้อคำถาม 54 ข้อ โดยยังคงลักษณะของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ด้านไว้เช่นเดิม คือ การเปิดโอกาสตนเองในการเรียนรู้ ด้านอัตมโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านการเรียนรู้แบบริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ ด้านมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ด้านมีความรักในการเรียนรู้ ด้านมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และความสามารถใช้ทักษะในการศึกษาหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา มีค่าความเที่ยง .88 ซึ่งมีข้อคำถามที่เป็นข้อความในทางบวกและทางลบ งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถาม 54 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน

ดังนี้

ความคิดเห็น	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ส่วนใหญ่เป็นเช่นนี้ มีน้อยครั้งที่ไม่ใช่	ให้ 5 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
เกินครึ่งมักเป็นเช่นนี้	ให้ 4 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
จริงบ้างไม่จริงบ้างครึ่งต่อครึ่ง	ให้ 3 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
เป็นจริงบ้างไม่บ่อยนัก	ให้ 2 คะแนน	ให้ 4 คะแนน
ไม่จริงไม่เคยเป็นเช่นนี้	ให้ 1 คะแนน	ให้ 5 คะแนน

การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ข้อความทางบวก จำนวน 40 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 44, 47, 48, 50, 51, 52, 53

กลุ่มที่ 2 ข้อความทางลบ จำนวน 14 ข้อ ได้แก่ข้อ 8, 9, 11, 23, 30, 31, 34, 35, 42, 43, 45, 46, 49, 54

เกณฑ์การแปลความหมายของตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนโดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (นฤมล เกื่อนมา, 2539)

ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระดับสูงที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระดับสูง

ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระดับต่ำ

ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระดับต่ำที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ ผู้วิจัยใช้การรายงานตนเอง (Self-report) ซึ่งเป็นแบบมาตราวัดความรู้สึก ข้อมูลทางจิตอารมณ์ (Affective Domain)

แบบ 4 สเกล จำนวน 52 ข้อ เป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2543)

โดยกรมสุขภาพจิตได้นำแนวทางการวัดความฉลาดของกลุ่ม Bar-On, Cooper & Sawaf;

Mayer & Salovey; Goleman; Cross มาพัฒนาให้เหมาะสมกับประชาชนชาวไทย แบบประเมิน

ที่พัฒนาขึ้นอาจไม่แตกต่างกับต่างประเทศมากนัก แต่ในแบบวัดมีองค์ประกอบที่เด่นชัด 3 ด้าน

คือ ดี เก่ง สุข ที่มีความไม่ซับซ้อนในการประเมิน และกรมสุขภาพจิตได้นำแบบประเมินไปทดสอบ

หาความเชื่อมั่น โดยจำแนกตามด้านย่อยและรวม โดยวิธี Cronbach Alpha และ Split-half พบว่าได้

ประเมินค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์แบบ Alpha ด้าน ดี

เก่ง สุข และภาพรวม .75, .76, .81 และ .84 ตามลำดับ (กรมสุขภาพจิต, 2544)

ข้อคำถามจำแนกออกเป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี จำนวน 18 ข้อ ได้แก่ ความภูมิใจและความต้องการของตนเอง (ข้อ 1 - 6) การเห็นใจผู้อื่น (ข้อ 7 - 12) และความรับผิดชอบ (ข้อ 13 - 18)

องค์ประกอบที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่ง จำนวน 18 ข้อ ได้แก่ รู้จักและมีแรงใจในตนเอง (ข้อ 19 - 24) ตัดสินใจและแก้ปัญหา (ข้อ 25 - 30) และมีสัมพันธภาพกับคนอื่น (ข้อ 31 - 36)

องค์ประกอบที่ 3 ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านสุข จำนวน 16 ข้อ ได้แก่ ภูมิใจในตนเอง (ข้อ 37 - 40) พึงพอใจในชีวิต (ข้อ 41 - 46) และมีความสุขทางใจ (ข้อ 47 - 52)

แบบประเมินนี้ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวกและทางลบโดยมีข้อความที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ทางบวก 28 ข้อ และทางลบ 24 ข้อ ซึ่งข้อที่เป็นความในทางลบต้องใช้คะแนนกลับกับข้อความในทางบวก (Reverse Score) ก่อนที่จะรวมคะแนน

การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ข้อความทางบวก จำนวน 28 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง	ให้	1	คะแนน
ตอบจริงบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	4	คะแนน

กลุ่มที่ 2 ข้อความทางลบ จำนวน 24 ข้อ ได้แก่ข้อ 2, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 33, 35, 37, 40, 45, 47, 51, 52

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบจริงบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	1	คะแนน

การให้คะแนน

คะแนนรวมการประเมินคือ จำนวน ข้อ (52) $\times$ 4 = 208 คะแนน

การแปลผล

การแปลผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ โดยรวม รายด้าน ดี เก่ง สุข ในกลุ่มตัวอย่าง อายุ 18 – 25 ปี เป็นดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2543)

องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์	ต่ำกว่าปกติ	เกณฑ์ปกติ	สูงกว่าปกติ
คะแนนรวม	< 138	138 - 170	> 170
1. องค์ประกอบด้าน ดี	< 48	48 - 58	> 58
1.1 ควบคุมอารมณ์	< 14	14 - 18	> 18
1.2 เห็นใจผู้อื่น	< 16	16 - 20	> 20
1.3 รับผิดชอบ	< 17	17 - 23	> 23
องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์	ต่ำกว่าปกติ	เกณฑ์ปกติ	สูงกว่าปกติ
2. องค์ประกอบด้าน เก่ง	< 45	45 - 59	> 59
2.1 มีแรงจูงใจ	< 15	15 - 21	> 21
2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา	< 14	14 - 20	> 20
2.3 สัมพันธภาพกับผู้อื่น	< 15	15 - 21	> 21
3. องค์ประกอบด้าน สุข	< 42	42 - 56	> 56
3.1 ภูมิใจในตนเอง	< 9	9 - 13	> 13
3.2 พึงพอใจในชีวิต	< 16	16 - 22	> 22
3.3 สุขสงบทางใจ	< 15	15 - 21	> 21

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และสิ่งก่อความเครียด ซึ่งมีเครื่องมือที่สำคัญ คือ แบบประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 40 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการทดสอบแบบประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีค่าความเชื่อมั่น .87 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์มีค่าความเชื่อมั่น .75

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยนำโครงการการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา หลังจากได้รับความเห็นชอบแล้วผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่จะได้รับ ให้กลุ่มตัวอย่างทราบและสอบถาม

ความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการตอบรับหรือปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัย และหากเข้าร่วมการวิจัยแล้วกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการยกเลิกการเข้าร่วมโครงการเมื่อไหร่ก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัยจึงให้ลงชื่อยินยอมในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และให้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลในวิทยาลัยเครือข่ายภาคกลาง 2 ที่ผู้ได้เป็นสถานที่เก็บข้อมูลจำนวน 3 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานกับรองผู้อำนวยการวิทยาลัยและหัวหน้ากลุ่มงานวิจัย ทั้ง 3 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตและขอความร่วมมือในการวิจัย โดยมอบแบบสอบถามให้หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยเป็นผู้แจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม พร้อมทั้งกำหนดนัดหมาย วัน เวลา ในการรับแบบสอบถามคืน

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เมื่อข้อมูลที่ได้สมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา ชั้นปี และลำดับการเกิด ใช้สถิติพรรณนาในการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. ข้อมูลสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคล ได้แก่ จำนวนพี่น้อง แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล ได้แก่ การตัดสินใจเลือกเรียน ใช้สถิติพรรณนาในการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

3. ข้อมูลสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาแต่ละชั้นปี ใช้สถิติพรรณนาในการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ข้อมูลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้าน ของแต่ละชั้นปี ใช้สถิติพรรณนาในหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง จำนวนพี่น้อง แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง สถานภาพการสมรสของบิดามารดา และการตัดสินใจเลือกเรียนกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square)

6. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ระดับความสัมพันธ์ (Burn & Grove, 1996 อ้างถึงใน จุฬาลักษณ์ บารมี, 2551)

ค่า r ที่ใกล้เคียง +1 หรือ -1 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีความสัมพันธ์ต่อกันสูง

ค่า $r = +1$ หรือ -1 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างสมบูรณ์

$r = 0.1$ ถึง 0.3 แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

$r = 0.3$ ถึง 0.5 แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง

r สูงกว่า 0.5 แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์สูง